

EDUCATIEVE MASTER IN DE AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNSTEN

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL

TOETS NIEUWE OPLEIDING • ADVIESRAPPORT

9 JULI 2019

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	8
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	11
2.4	Eindoordeel.....	13
3	Beoordelingsproces	14
4	Overzicht oordelen	15
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding.....	16
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR).....	17
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	19
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	20

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

De domeinspecifieke leerresultaten van de Educatieve master in audiovisuele en de beeldende kunsten zijn gevalideerd op 15 oktober 2018.

De Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten van de Erasmushogeschool Brussel (EhB) stelt zich ten doel om gedreven en deskundige kunstenaar-leraars op te leiden. De visitatiecommissie (hierna: commissie) ziet veel creativiteit en goede ideeën bij deze opleiding. Het profiel van de leraar-kunstenaar is bezielend en doorleefd; bij de uitwerking ervan ziet de commissie nog ruimte voor groei.

De commissie herkent de visie van de opleiding en ziet deze terugkomen in de leerresultaten. De vertaling van de DLR's naar OLR's is duidelijk en navolgbaar, mede dankzij de vier speerpunten. De commissie kan zich vinden in het accent op de grootstedelijke context en de maatschappelijke inbedding van de educatieve master. Verder waardeert de commissie de sterke betrokkenheid van het werkveld bij de totstandkoming van de opleiding; de commissie adviseert bij de doorontwikkeling ook de studenten te betrekken.

EhB biedt uitsluitend de consecutieve opleiding van 60 ECTS aan. De opleiding wordt in twee varianten aangeboden: het reguliere traject, dat enkel consecutief aangeboden wordt, en het LIO-traject. De student kan het reguliere traject volgen in één academiejaar of per deeltraject; de vier deeltrajecten vloeien voort uit de speerpunten van de opleiding. De commissie waardeert de ruime plaats van de verschillende vormen van vakdidactiek in de eerste drie deeltrajecten. Ook is de commissie positief over de creatieve en innovatieve opzet van het onderwijs.

De commissie constateert dat de studenten kennismaken met de onderwijspraktijk, maar dat een stage van enige omvang beperkt is tot het derde deeltraject. De commissie adviseert de opleiding om te waarborgen dat de kennismaking van de studenten met verschillende vormen van onderwijs voldoende substantieel is.

De opleiding zal worden verzorgd door kunstenaars-docenten die leservaring en een eigen kunstpraktijk combineren. De commissie heeft gesproken met een aantal van de (beoogde) docenten en heeft vastgesteld dat ze de benodigde expertise in de opleiding inbrengen. De commissie stelt vast dat de opleiding voldoende investeert in de professionalisering van het eigen personeel en de opleiding van de vakmentoren.

De commissie kan zich vinden in het toetsbeleid van de educatieve master. De opleiding streeft ernaar om het evenwicht tussen het leraarschap en het kunstenaarschap te bewaken. Daarbij worden de studenten aangemoedigd te experimenteren. De commissie kan zich vinden in deze benadering en tevens in de vormingsdoelen en de plaats van het portfolio. Ook kan de commissie zich vinden in de intersubjectieve beoordeling van de masterproef en in de rol die de evaluatiecommissie daarin speelt. Wel adviseert de commissie om regelmatig binnen het team te kalibreren en om het toetsbeleid en de toetsontwikkeling deel te laten uitmaken van de professionalisering, alsook de haalbaarheid van deze manier van werken te bewaken.

De commissie adviseert de opleiding om:

- de studenten nauwer te betrekken bij de doorontwikkeling van de opleiding;
- in gesprek te gaan met opleidingen in het buitenland, ook buiten het audiovisuele domein;
- nog eens goed na te denken over de invulling van de internationalisering en het verschil met 'internationalisation at home';

- regelmatig binnen het team te kalibreren en om het toetsbeleid en de toetsontwikkeling deel te laten uitmaken van de professionalisering;
- na te gaan of de toetsing niet te arbeidsintensief wordt en zo nodig maatregelen te nemen om deze te stroomlijnen.

De visitatiecommissie die de Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier en het toelichtend gesprek.

Den Haag, 9 juli 2019,

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding voor de Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten van Erasmushogeschool Brussel,

Gudrun Beckmann
(voorzitter)

Erik van der Spek
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

De Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten van de Erasmushogeschool Brussel (EhB) richt zich op kunstenaars die hun vakmanschap leren vertalen naar een onderwijscontext én naar het bredere culturele en sociale veld. De opleiding stelt zich ten doel om gedreven en deskundige kunstenaar-leraren op te leiden die tijdens hun opleiding als kunstenaar én als kunstenaar-leraar een eigen artistiek-pedagogische stijl en persoonlijkheid ontwikkelen.

Omdat het gaat om een nieuwe opleiding met een specifieke artistieke praktijk, zijn de ontwikkelaars van een wit blad vertrokken. Daarbij zijn vertegenwoordigers van het werkveld betrokken, evenals een aantal alumni van andere opleidingen. De opleiding is volgens de ontwikkelaars geen klassieke opleiding, maar combineert expertise en didactieken vanuit verschillende achtergronden (film, beeldende kunst, schrijven) tot een nieuw geheel, waarin cross-overs en dwarsverbanden mogelijk zijn. Daarbij is de specifieke grootstedelijke Brusselse context steeds een belangrijk uitgangspunt.

Op basis van de onderwijsvisie, het didactisch concept en de eigenheid van het kunstenaarschap heeft de opleiding vier speerpunten geformuleerd:

- De kunstenaar-leraar als **liefhebber**; de kunstenaar-leraar ontwikkelt in de loop van de opleiding steeds meer toewijding, zorg en aandacht voor de lerende en het onderwijs.
- De kunstenaar-leraar in de **maatschappij**; de kunstenaar-leraar ontwikkelt zich in interactie met de Brusselse grootstedelijke, interculturele en veeltalige context.
- De kunstenaar-leraar tussen **traditie en vernieuwing**; kennis en kunde zijn in balans met een kritische en emanciperende benadering.
- **Groeien** in het leraarschap; in het curriculum wordt het theoretisch kader steeds gekoppeld aan de artistieke onderwijspedagogische context.

De opleiding is uitgegaan van de domeinspecifieke leerresultaten (DLR's), die zijn afgestemd met het werkveld en de VLHORA (zie bijlage 2). De DLR's zijn vertaald naar de opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR's), waarbij ze zijn ingedeeld aan de hand van de vier speerpunten hierboven. Daarnaast heeft de opleiding een aantal vormingsdoelen toegevoegd om meer invulling te geven aan de eigen visie. Hieronder zijn deze vormingsdoelen (per speerpunt) weergegeven:

1) Speerpunt 1 (de kunstenaar-leraar als liefhebber):

- Vormingsdoel 1 - Persoonlijke stijl ontwikkelen: De kunstenaar-leraar ontwikkelt een persoonlijke stijl binnen het artistieke onderwijs. (DLR2)
- Vormingsdoel 2 - Passie en gedrevenheid: De kunstenaar-leraar onderwijst met passie en gedrevenheid. Hij ontwikkelt toewijding, aandacht en zorg voor de lerende(n) én het onderwijs. Hij brengt daardoor begeestering voor de kunsten over bij de lerende(n). (DLR3)
- Vormingsdoel 3 - Artistieke wereld openen: De kunstenaar-leraar opent via zijn enthousiasme, engagement en inspirerende kracht, in dialoog een nieuwe artistieke wereld voor de lerende(n). (DLR3)

2) Speerpunt 2 (de kunstenaar-leraar in de maatschappij):

- Vormingsdoel 4 - Verbinding: De kunstenaar-leraar laat de kunsten verbindend werken. (DLR5)

3) Speerpunt 3 (de kunstenaar-leraar tussen traditie en vernieuwing):

- Vormingsdoel 5 – Communicatie-onderzoek: De kunstenaar-leraar kan het proces en de resultaten van artistiek- educatieve projecten en onderzoek communiceren naar een divers publiek. (DLR7)

Tot slot heeft de opleiding een OLR toegevoegd die specifieke betrekking heeft op de Brusselse grootstedelijke context:

- De kunstenaar-leraar vertrekt vanuit de grootstedelijke, interculturele en veeltalige context van Brussel en creëert mogelijkheden om hier artistiek mee aan de slag te gaan. (OLR7)

In de afgelopen periode heeft de opleiding contact gezocht met andere opleidingen, zowel binnen als buiten Vlaanderen, om te komen tot een benchmark. De ontwikkelaars hebben daarbij geconstateerd dat er weinig opleidingen zijn met eenzelfde scope en invalshoek. Wel heeft de opleiding de intentie om de banden met een aantal opleidingen te versterken, onder andere met (educatieve) kunstopleidingen in Amsterdam en Den Haag. De commissie is positief over dit voornemen.

Overwegingen

In het algemeen is de commissie van mening dat EhB op de goede weg is met de ontwikkeling van deze opleiding. De commissie ziet veel creativiteit en goede ideeën bij het ontwikkelteam en de docenten. Het profiel van de leraar-kunstenaar is bezielend en doorleefd, bij de uitwerking ervan ziet de commissie nog ruimte voor groei. De opleiding heeft aangegeven het komende jaar te willen gebruiken om de ideeën verder uit te werken en om in september 2020 met de opleiding te starten; de commissie is van mening dat dit een verstandige keuze is.

De commissie herkent de visie zoals EhB die heeft geformuleerd en ziet deze visie terugkomen in de leerresultaten. De vertaling van de DLR's naar ORL's is duidelijk en navolgbaar, mede dankzij de vier speerpunten. In die speerpunten ziet de commissie de integratie tussen domeinspecifieke kennis en het leraarschap terug. De opleiding heeft een sterk accent gelegd op de grootstedelijke context en de maatschappelijke inbedding van de educatieve master. De commissie kan zich daarin vinden.

Bij de ontwikkeling van de educatieve master zijn vertegenwoordigers van het werkveld betrokken. De opleiding is bezig met het opbouwen van een netwerk waarmee men systematisch in overleg wil gaan. Voor de begeleiding van de studenten wil de opleiding een netwerk van stagementoren op bouwen. De commissie is positief over deze plannen. Wel stelt de commissie vast dat de betrokkenheid van de studenten tot nu toe beperkt is gebleken; de commissie adviseert de studenten in de komende fase, als het gaat om de doorontwikkeling van de opleiding, nauwer te betrekken.

De commissie stelt tot slot vast dat de opleiding een aanzet heeft gedaan tot een benchmark met internationale vergelijkbare opleidingen, en dat EhB op dit gebied duidelijke eisen stelt. Elke drie jaar dient een opleiding een internationale benchmark op te stellen. De commissie adviseert de opleiding hierin nu concrete stappen te maken en in gesprek te gaan met opleidingen in het buitenland. Daarbij kan het ook gaan om opleidingen buiten het audiovisuele domein; ook van andere educatieve kunstopleidingen valt immers veel te leren.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

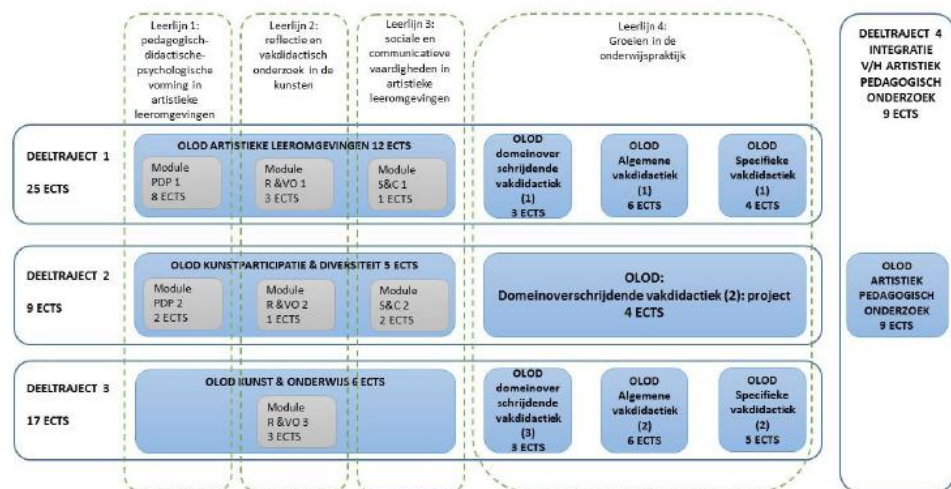
EhB kiest ervoor om uitsluitend de consecutieve opleiding van 60 ECTS aan te bieden; dat houdt dus in dat de studenten die de educatieve masteropleiding volgen, daarvoor een domeinmaster hebben afgerond. Daarbij volgen alle studenten in principe één generieke afstudeerrichting: audiovisuele kunsten.

De opleiding wordt in twee trajecten aangeboden: het reguliere traject en het LIO-traject (beide 60 ECTS). De student kan het reguliere traject volgen in één academiejaar of per deeltraject (er zijn vier deeltrajecten). Het reguliere traject is bestemd voor studenten met een masterdiploma in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten. Het LIO-traject (leraar-in-opleiding) is bestemd voor studenten die al werkzaam zijn in het onderwijs. De LIO-studenten volgen in hoofdlijnen hetzelfde curriculum als de reguliere studenten, maar de stage vindt plaats op de eigen werkplek.

Dit programma vertrekt vanuit de eerste drie speerpunten van de kunstenaar-leraar (als liefhebber, in de maatschappij, en tussen traditie en vernieuwing). Het vierde speerpunt (groeien in leraarschap) vormt de rode draad van de opleiding. De speerpunten zijn vertaald in vier deeltrajecten. In elk deeltraject worden samenhangende theorie- en praktijkvakken aangeboden, die de studenten samen moeten opnemen. Elk deeltraject (behalve het laatste) omvat dus theorievakken, vakdidactiek en praktijkcomponenten:

1. Deeltraject 1: Liefhebber (25 EC)
2. Deeltraject 2: Maatschappij (9 EC)
3. Deeltraject 3: Traditie versus vernieuwing (17 EC)
4. Deeltraject 4: Integratie van het artistiek-pedagogisch onderzoek; dit is tevens de masterproef van de opleiding (9 EC).

In schema ziet het curriculum er als volgt uit:

De vier speerpunten zorgen dus voor de verticale samenhang. De horizontale samenhang wordt bewerkstelligd door drie leerlijnen (in het bovenstaande schema verticaal weergegeven):

- Leerlijn 1: Pedagogische-didactische-psychologische vorming in artistieke leeromgevingen
- Leerlijn 2: Reflectie en vakdidactisch onderzoek in artistieke leeromgevingen
- Leerlijn 3: Sociale en communicatieve vaardigheden in artistieke leeromgevingen.

Daarnaast is er een vierde leerlijn die uitsluitend betrekking heeft op de vakdidactieken:

- Leerlijn 4: Groeien in de artistieke onderwijspraktijk.

Vakdidactiek en stage

In alle deeltrajecten maken praktijkcomponenten deel uit van het onderwijs en in de eerste drie deeltrajecten volgen de studenten ook onderwijsseenheden didactiek. Daarbij krijgen ze drie soorten didactiek aangeboden:

- Domein-overschrijdende vakdidactiek kunsten;
- Algemene vakdidactiek audiovisuele kunsten;
- Specifieke vakdidactiek op het gebied van film, radio, schrijven of animatie.

De praktijkcomponent kan op verschillende manieren gestalte krijgen:

- 1) Verkenning van het werkveld: observatiestages, interviews met docenten.
- 2) Micro-teaching voor medestudenten.
- 3) Labo's: reeks lessen/activiteiten onder begeleiding voor Brusselse leerlingen in een authentieke leeromgeving.
- 4) Participatiestage in sociaal-culturele contexten.
- 5) Individuele (onderwijs)stages.

Voor het aantal uren stage (c.q. lesgeven) volgt de opleiding de afspraken die in VLIR-verband zijn gemaakt, wat inhoudt dat de studenten minimaal 40 uur betrokken zijn bij de concrete lespraktijk. Uitgangspunt daarbij is tevens dat de studenten kennismaken met meerdere vormen van onderwijs, inclusief onderwijs in een sociaal-culturele context. Een meer substantiële individuele stage vindt echter alleen plaats in het derde deeltraject.

In het algemeen streeft de opleiding ernaar de studenten zo veel mogelijk in de praktijk te laten leren. Daarbij is men op zoek naar nieuwe onderwijsvormen; de labo's zijn daar een voorbeeld van. Een andere innovatie is co-teaching van docenten vanuit verschillende achtergronden, zodat het onderwijs ook voor de docenten een leerzame ervaring is. De ontwikkelaars streven naar omgevingen waarin de studenten kunnen experimenteren en fouten mogen maken.

Personeel

De opleiding zal worden verzorgd door kunstenaars-docenten die leservaring en een eigen kunstpraktijk combineren. Door de aanwezigheid van een Specifieke Lerarenopleiding (SLO) op kunstgebied is er al veel deskundigheid binnen de instelling opgebouwd. Daarnaast kan de opleiding ook terugvallen op docenten uit de domeinmaster. Naast de inzet op het gebied van vakdidactiek is er ook personeel begroot voor de coördinatie van de beide educatieve masters (muziek en podiumkunsten, en audiovisueel), voor de pedagogische coördinatie en voor de algemene theoretische opleidingsonderdelen. De commissie heeft inzage gehad in het personeelsplan van de opleiding en is van mening dat er voldoende capaciteit is gebudgetteerd voor de verwachte studentenaantallen (12 VTE studenten audiovisuele kunsten).

Omdat binnen EhB al veel ervaring is met het verzorgen van de SLO, kan de beschikbare kennis en expertise gebruikt worden ter ondersteuning van de kunstenaars-leraars bij de nieuwe educatieve masteropleiding. In de opstartfase worden verschillende workshops en andere professionaliseringsactiviteiten gepland, zoals een workshop over peer-feedback en peer-assessment, een workshop 'Beter evalueren' en een aantal vakdidactiekdagen. Bij de gezamenlijke activiteiten, zoals de vakdidactiekdagen, is naast professionalisering ook teamvorming een belangrijk doel. Voor de vakmentoren wordt een mentoren-vormingsdag georganiseerd.

Begeleiding en portfolio

De vakinhoudelijke en vakdidactische begeleiding is in handen van de docenten en de vakmentoren. Daarnaast is er studie- en trajectbegeleiding die de studenten helpt met hun studietraject en het ontwikkelen van studiemethoden. De opvolging van de studenten wordt ondersteund met een online platform, Canvas. Dit platform biedt de docenten een beeld van de evolutie van de studenten.

De studenten worden aangemoedigd te reflecteren op hun ontwikkeling. De opleiding hanteert een leerlijn 'reflectie en vakdidactisch onderzoek' die in alle onderdelen terugkomt. Het streven is het niveau van de *reflective practitioner* te bereiken. Daartoe houden de studenten vanaf het begin van de opleiding een portfolio bij; de verslagen die de student schrijft, worden besproken tijdens de intervisie. De online portfolio gaat deel uitmaken van Canvas (de digitale leeromgeving).

Masterproef

De studenten doen een masterproef van 9 ECTS die gericht is op de integratie van vakdidactiek en artistiek onderzoek. Daarbij kunnen twee soorten vragen het uitgangspunt vormen: van de studenten of vanuit het netwerk van samenwerkingspartners. De onderzoeksvraag moet worden goedgekeurd door de evaluatiecommissie, die onder meer kijkt of het onderzoek voldoende praktijk bevat. De studenten worden begeleid door de promotor (een docent van de opleiding) en een vakmentor. Aan de masterproef is altijd een stage verbonden.

De masterproef resulteert in een product, dat verschillende vormen aan kan nemen, maar dat in elk geval een discursief gedeelte moet bevatten. De masterproef kan bijvoorbeeld resulteren in het ontwerpen van een curriculum/lessenreeks voor creatief schrijven bij jongeren tot 16, of het ontwikkelen van een animatiefilm die ingezet kan worden als educatieve tool.

Overwegingen

De commissie stelt vast de opleiding 'ab ovo' is opgezet met een compleet nieuwe invulling. Dat geldt voor de beide educatieve masters, dus ook voor muziek en podiumkunsten. Een aantal vakken wordt gezamenlijk aangeboden, het is daarbij expliciet de bedoeling dat de studenten leren van elkaar en van het werkveld – ook over de grenzen van artistieke disciplines heen. De dialoog met studenten uit andere disciplines ziet de opleiding als een verrijking. De commissie sluit zich aan bij deze visie.

Het didactisch concept is sterk verweven met de invulling van de vakdidactiek en van de praktijkcomponenten. De commissie waardeert de ruime plaats van de verschillende vormen van (algemene en specifieke) vakdidactiek in de eerste drie leertrajecten. De commissie is positief over de vakdidactiekdagen en ziet hierin een goede aanzet om de komen tot een echte leergemeenschap. Daarnaast waardeert de commissie de betrokkenheid van het werkveld bij deze dagen; het lijkt de commissie een goed idee om daar in de toekomst ook studenten en alumni bij te betrekken. De commissie moedigt de opleiding aan om op deze weg door te gaan.

De commissie constateert dat de studenten op een groot aantal momenten kennismaken met de onderwijspraktijk, maar dat een 'echte' stage van enige omvang beperkt is tot het derde leertraject. In de eerste twee leertrajecten zijn weliswaar allerlei praktijkactiviteiten opgenomen, zoals observaties, interviews en labo's, maar de stageonderdelen zijn beperkt van omvang. Daardoor dreigt wel het gevaar van versnippering. De commissie adviseert de opleiding om te waarborgen dat de kennismaking van de studenten met verschillende vormen van onderwijs voldoende substantieel is.

De commissie is positief over de creatieve en innovatieve opzet van het onderwijs. De opleiding richt zich op de ontwikkeling van een interdisciplinaire leeromgeving die ruimte biedt aan experimenten, labo's, crossovers en co-teaching. De ontwikkelaars stimuleren samenwerking, staan open voor vernieuwing en betrekken daar ook het werkveld bij. De commissie is van mening dat deze aanpak goed aansluit bij de ontwikkelingen binnen de kunsten.

De commissie heeft gesproken met een aantal van de (beoogde) docenten en is van mening dat het onderwijs bij hen in goede handen is. De commissie waardeert het feit dat er voldoende tijd en geld is vrijgemaakt om de opleiding door te ontwikkelen; ook de aanvullende capaciteit voor onderzoek is een welkome toevoeging. Verder stelt de commissie vast dat de opleiding voldoende investeert in de professionalisering van het eigen personeel en dat daarbij ook aandacht is voor de opleiding van de vakmentoren.

Een laatste punt dat de commissie met de vertegenwoordigers van de opleiding heeft besproken, is de internationalisering. De commissie constateert dat de opleiding de Brusselse context opvat als internationaal; deze context zorgt er volgens de betrokkenen voor dat in het onderwijs sprake is van 'internationalisation@home'. Dit lijkt de commissie een beetje kort door de bocht. Het feit dat Brussel een groot aantal nationaliteiten binnen de stadsgrenzen kent, garandeert nog niet dat de studenten hiermee in hun onderwijspraktijk in aanraking komen. Bovendien speelt hier het verschil tussen intercultureel en internationaal een rol; een cultureel diverse omgeving is iets anders dan internationalisering. De commissie adviseert de opleiding nog eens goed na te denken over de invulling van de internationalisering; een mogelijk idee zou zijn om onderwijsprojecten in een internationale context te organiseren.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

Het toetsbeleid sluit aan op de praktijken die ontwikkeld zijn voor de SLO van KCB en de domeinmaster Audiovisuele Kunsten van RITCS en KCB. De visie op toetsing sluit aan bij de instellingsbrede visie van EhB en op de matrix toetsbeleid die de instelling heeft ontwikkeld. Het toetsbeleid is ontwikkeld aan de hand van de PDCA-cyclus. Een belangrijk uitgangspunt is dat de studenten zo veel mogelijk authentieke opdrachten uitvoeren, die ontwikkeld worden samen met het beroepenveld. Verder worden de studenten aangemoedigd te experimenteren; omdat een experiment ook minder goed kan uitpakken, is het belangrijk dat de studenten daarbij niet meteen afgestraft worden. Een derde punt is dat de opleiding op belangrijke beslismomenten gebruik maakt van intersubjectieve beoordelingen.

De opleiding hanteert een combinatie van formatieve en summatieve toetsvormen. Bij mondelinge en schriftelijke examens zijn de docenten verantwoordelijk voor de representativiteit van de vragen en het afdekken van de OLR's. Voor elke toets ontwikkelt de docent een scorewijzer of antwoordmodel; voor stagelessen is een kijkwijzer ontwikkeld. Om piekbelasting te voorkomen, houdt de opleidingscommissie de spreiding van de toetsen in de gaten. Transparantie wil de opleiding bereiken door de studenten met de ECTS-fiches te informeren over de OLR's, doelstellingen en wijze van toetsing.

Tijdens de stage in deeltraject 3 worden de studenten begeleid door een (vak)mentor en een stagebegeleider. De student krijgt na elke stagedag feedback van de vakmentor. De stagebegeleider observeert de student minstens drie keer tijdens zijn of haar stage en bespreekt de vorderingen met de student. De stage in dit deeltraject is opgedeeld in twee blokken.

Na het eerste blok vindt een formatieve beoordeling plaats (met de vakmentor en de stagebegeleider), eventueel gevolgd door een remediëringstraject. Na het tweede blok vindt een summatieve evaluatie plaats. Daarbij hanteert de opleiding een competentiewijzer. Bij de eindevaluatie zijn (naast de vakmentor en de stagebegeleider) ook een pedagoog en het opleidingshoofd betrokken. De beoordeling vindt plaats op basis van intersubjectieve consensus.

De masterproef (zie ook GKW2) wordt begeleid door een promotor en een mentor, die het onderzoeksproces opvolgen en bijsturen. Tijdens het onderzoek en schrijfproces zijn er verschillende intervisiemomenten en formatieve evaluaties. De eindbeoordeling vindt plaats door een evaluatiecommissie, die bestaat uit de vakmentor, de promotor, het opleidingshoofd, de coördinator Audiovisuele Kunsten, een extern lid en eventueel een (andere) student of alumnus. De evaluatie vindt plaats op basis van een intersubjectieve beoordeling.

De commissie heeft een vraag gesteld over de wijze waarop de opleiding het kunstenaarschap en het leraarschap wil verbinden bij de totstandkoming van de masterproef. De opleiding geeft aan dat die verbinding vooral uit de onderzoeksvraag moet komen, die vaak tot stand komt in samenwerking met het werkveld. De opleiding beoordeelt die vraag en toetst daarbij die verwevenheid. Als een student bijvoorbeeld een animatie wil maken, zal die altijd een educatieve component moeten hebben. De masterproef bestaat uit een praktijkgedeelte en een discoursief gedeelte, waarin ook het theoretisch kader een plaats dient te krijgen. Maar de opleiding geeft aan dat de masterproef niet altijd de vorm van een schriftelijk rapport hoeft te krijgen. De masterproef kan ook gestalte krijgen in een andere vorm, bijvoorbeeld in de vorm van beeld en/of geluid.

Overwegingen

De commissie kan zich in grote lijnen vinden in het toetsbeleid van de educatieve master. De commissie constateert dat de opleiding in het toetsbeleid ernaar streeft om het evenwicht tussen het leraarschap en het kunstenaarschap te bewaken. Daarbij worden de studenten aangemoedigd te experimenteren, zonder dat ze daarvoor worden afgestraft. De commissie kan zich vinden in die benadering. Ook de rol van de intersubjectieve beoordeling is eigen aan de kunstenaarspraktijk. Dat geldt ook voor de vormingsdoelen en het werken met een portfolio.

Bij het toetsbeleid onderstreept de commissie wel het belang van een gemeenschappelijke visie van het team. Juist om recht te doen aan het evenwicht tussen het leraarschap en het kunstenaarschap is het van belang dat alle betrokkenen op eenzelfde manier kijken naar de rol en de kwaliteit van bijvoorbeeld de portfolio en naar het verschil tussen formatieve en summatieve toetsen. Daarom adviseert de commissie om regelmatig binnen het team te kalibreren en om het toetsbeleid en de toetsontwikkeling deel te laten uitmaken van de professionalisering. Het verdient bovendien aanbeveling om daar de vakmentoren bij te betrekken, die immers ook zitting nemen in de evaluatiecommissies.

De commissie kan zich vinden in de intersubjectieve beoordeling van de masterproef en in de rol die de evaluatiecommissie daarin speelt. De commissie stelt vast dat de kwaliteit van de onderzoeksvraag hierbij een centrale plaats inneemt, en constateert dat de opleiding zich daarvan bewust is. De kwaliteit van de onderzoeksvraag bepaalt voor een groot deel in

hoeverre het leraarschap en het kunstenaarschap bij elkaar komen. Heldere criteria voor de beoordeling van de onderzoeksvraag zijn dan ook van groot belang.

Een laatste punt is de inzet van docenten en andere betrokken bij de toetsing. De commissie kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de grote hoeveelheid toetsen, het gedetailleerde toetsbeleid en de intersubjectieve beoordeling bij stages en masterproeven zorgen voor een arbeidsintensieve aanpak.

Dat stelt wel een uitdaging op het vlak van de inzet van mensen en middelen. De commissie adviseert de opleiding om de inzet goed te monitoren en zo nodig maatregelen te nemen om de toetsing te stroomlijnen.

Oordeel: voldoende

2.4 Eindoordeel

De commissie is van mening dat de Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten goed is opgezet. De commissie waardeert het eigen profiel van de opleiding, waarin de verbinding tussen kunstenaarschap en leraarschap centraal staat. Dit profiel komt terug in de vier beroepsrollen en de eigen invulling van de opleidingsspecifieke leerresultaten. Verder stelt de commissie vast dat het profiel en de leerresultaten zijn uitgewerkt in een geheel nieuw programma; dat is nog niet af, maar aangezien de opleiding nog een jaar uittrekt voor de doorontwikkeling, heeft de commissie hier voldoende vertrouwen in. De opleiding bevat een goede mix van verschillende didactieken, die in de praktijk geoefend worden; hierbij geeft de commissie wel mee dat de kennismaking met de verschillende onderwijsvormen voldoende substantieel moet zijn. De toetsing, met als hoeksteen de intersubjectieve beoordeling, sluit aan bij het werkveld en legt eveneens het accent op de verbinding van kunstenaarschap en leraarschap.

De commissie beoordeelt de drie generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende; daarmee is ook het eindoordeel over de opleiding Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten voldoende.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe Opleiding specificatie Educatieve Graduaatsopleiding en Educatieve Masteropleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 8 juni 2018

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het vooroverleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een vooroverleg op 12 juni 2019 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens het toelichtend gesprek voorbereid.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie te Brussel op 12 juni 2019 om 10.00 uur. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- Ruth Rondas,
- Jan Geers
- Mirjam Devriendt
- Evita Nossent
- Anneleen Verckens
- Laura Vrielinck

Tijdens dit gesprek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld.

Tijdens een besloten nabespreking op 12 juni 2019 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de drie generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 9 juli 2019.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beoogd eindniveau	voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	voldoende
3. Te realiseren eindniveau	voldoende
Eindoordeel	voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Naam, adres, telefoon, website instelling	Erasmushogeschool Brussel Nijverheidskaai 170, B-1070 BRUSSEL +32 2 523 37 37 www.erasmushogeschool.be
Naam, functie, contactpersoon	- Ann Brusseel, Algemeen Directeur - Ann Olaerts, Directeur RITCS
Naam associatie	Universitaire Associatie Brussel (UAB)
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten
Afstudeerrichtingen	Audiovisuele kunsten
Niveau en oriëntatie	Educatieve masteropleiding
(Bijkomende) titel	Master of Arts
(Delen van) studiegebied(en)	Audiovisuele en Beeldende Kunsten
ISCED benaming van het studiegebied	0114, Teacher training with subject specialization
Opleidingsvarianten	Enkel als consecutief traject aangeboden
Onderwijstaal	Nederlands
De vestiging waar de opleiding wordt aangeboden	Brussel-Hoofdstad
Studieomvang (in studiepunten)	- Nominaal: 120 - Consecutief traject: 60
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

De geïntegreerde educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten beheerst algemene vakinhoudelijke en vakdidactische kennis en vaardigheden voor het domein audiovisuele kunsten, beeldende kunsten of productdesign en specialiseert zich in één of meer vakinhouden en daarbij aansluitende vakdidactieken. De vakinhoudelijke kennis en vaardigheden met betrekking tot de gekozen specialisatie(s) maken deel uit van DLR's van niet-educatieve masteropleidingen.¹

1. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten beheerst gespecialiseerde theoretische en praktische kennis, vaardigheden en attitudes die de basiscompetenties voor leraren zoals geformuleerd in (...) ondersteunt. Hij/zij is in staat om die kennis, vaardigheden en attitudes uit te breiden, te actualiseren, te verbreden, te verdiepen en te verbinden met actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen.
2. Hij/zij kan die kennis en vaardigheden inzetten om voor lerenden uitdagende artistieke leeromgevingen te creëren en kan op basis van die kennis, vaardigheden en attitudes eigen nieuwe ideeën voor het onderwijs, het kunstonderwijs en/of de kunsteducatieve sector ontwikkelen en aan de realiteit te toetsen.
3. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten creëert een artistieke leeromgeving die in al haar didactische componenten (leerdoelen, leerinhouden, leer- en ontwikkelingsmaterialen, werk- en groeperingsvormen, evaluatie en feedback) aansluit bij de beginsituatie van een leergroep en individuele lerenden en pro actief is ten aanzien van de diversiteit in de leergroep.
4. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan een positief leerroeperingsvormen, evaluatie en feedback) aansluit bij de beginsituatie van een leergroep en individuele lerenden en pro actief is ten aanzien van de diversiteit in de leergroep.
5. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan de organisatie van onderwijs- en leeractiviteiten efficiënt op korte en lange termijn plannen, met het oog op het *evidence informed* creëren van een gestructureerde, creatieve, veilige en stimulerende artistieke leeromgeving.
6. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan op een adequate manier communiceren met ouders of verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties met het oog op informatie-uitwisseling, het stimuleren van de betrokkenheid en participatie en het samen ontwikkelen van constructieve strategieën om het leerproces van de lerenden te ondersteunen en te stimuleren.
7. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan constructief samenwerken met externe partners met het oog op het verrijken van het onderwijs- en vormingsaanbod en het faciliteren van de interactie tussen kunstenveld, onderwijs en arbeidsmarkt.
8. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten is in staat om, zelfstandig, kritisch en reflectief het beschikbare (inter)nationaal onderzoek op academisch niveau in het domein van het leraarschap in het algemeen en zijn discipline audiovisuele kunsten, beeldende kunsten of productdesign in het bijzonder te kunnen ontsluiten en inzichten toe te passen.

¹ Deze bepaling is niet van toepassing op de consecutieve educatieve master noch op het verkort traject van de educatieve master, aangezien de specifieke competenties daarin reeds verworven worden in kader van de domeinmaster.

9. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten ontwikkelt een eigen visie op basis van de mogelijkheden en grenzen van verschillende theoretische paradigma's in onderwijskundig, (vak)didactisch en vakinhoudelijk onderzoek
10. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten is in staat om een volledige onderzoekscyclus te doorlopen, relevant voor het onderwijs, het kunstonderwijs en/of de kunsteducatieve sector.
11. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan op basis van een actieve en onderzoekende houding voor beroepsvernieuwing creatief bijdragen aan beleid en ontwikkeling van een school, culturele instelling en kunsteducatie organisatie, enz.
12. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan door onderzoekend leren, kritische zelfevaluatie en -reflectie zijn functioneren richting geven, bijsturen en vernieuwen.
13. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan constructief samenwerken met collega's en daarin initiatief nemen, deelnemen en leiding geven aan disciplinair en interdisciplinair teamoverleg.
14. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten is in staat om over onderwijskundige thema's, het lerarenberoep, en zelf ontwikkelde strategieën voor de onderwijspraktijk te communiceren met collega's en andere stakeholders in het onderwijs en kunstenveld en als professional deel te nemen aan het maatschappelijk debat.

Datum validatie: 15 oktober 2018

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Gudrun Beckmann (*voorzitter*), cultuurpedagoge, dramaturge en theaterdocent, was van 1990 tot 1996 als projectleider amateurtheater voor de Culturele Raad Zuidholland werkzaam; sinds 1996 werkzaam in het Hoger Kunstonderwijs, eerst als docent en studieleider van de educatieve bachelor voor theater in Leeuwarden, vervolgens als hoofd van de interdisciplinaire master Kunsteducatie van de Hanzehogeschool Groningen (Academie Minerva) en de NHL Hogeschool te Leeuwarden. Daarnaast werkzaam als adviseur voor verschillende fondsen.

Joost Goethals, (*commissielid*), heeft een meestergraad in beeldende kunst, optie fotografie. Leraar fotografie in het deeltijds kunstonderwijs vanaf 1988 en lector Beeld (in het hoger onderwijs vanaf 1989 (NARAFI, RITS, EHB) tot 2015. Vanaf september 2015 directeur van de Academie Brugge DKO. Daarnaast zelfstandig fotograaf en organisator/curator van tentoonstellingen en projecten.

Daphne Carolus, (*commissielid*), werkte onder meer als stafmedewerker kwaliteitszorg, projectmanager van opleidingsvisitaties en medewerker onderwijsinnovatie in het Vlaamse hoger onderwijs. Actief als schrijver en artistiek onderzoeker, richtte ze ook een creatief communicatiebureau op. Daarnaast is ze freelance kunstcurator. In het verleden volgde ze een Bachelor en Master in de taal- en letterkunde (KU Leuven), een post-Master in de cultuur & esthetiek (Universiteit van Stockholm), en een onderzoeksopleiding in de architectuur & fijne kunsten (Royal Institute of Arts, Stockholm).

Jarno Willems, (*student-commissielid*), Student aan de masteropleiding Taal- en Letterkunde Duits aan de Universiteit Antwerpen.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Roxanne Figueroa Arriagada**, beleidsmedewerker/beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, procescoördinator.
- **Erik van der Spek**, directeur Hendrikx Van der Spek, extern secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- Aanvraagdossier TNO Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten

Bijlagen bij het aanvraagdossier:

- Bijlage 1: Herindiening TNO educatieve master AK: procesplan
- Bijlage 2: Bijeenkomst herindiening TNO-dossier AK
- Bijlage 3: Beschrijving van het personeel: beknopte CV
- Bijlage 4: Formulier domeinspecifieke leerresultaten Educatieve Master AK/BK
- Bijlage 5: Verslag toetsingsgroep DLR EDU MA in de kunsten
- Bijlage 6: Aftoetsing DLR aan de Vlaamse regelgeving NIVEAU 7
- Bijlage 7: OLR en vormingsdoelen volgens speerpunten, concordantie met DLR
- Bijlage 8: Overeenkomsten tussen OLR en DLR
- Bijlage 9: Overzicht praktijkcomponenten en werkplekleren
- Bijlage 10: ECTS fiches educatieve master AK
- Bijlage 11: Consensustekst generieke werkvormen (EhB)
- Bijlage 12: Contacten met het werkveld
- Bijlage 13: Professionaliseringsplan educatieve master AK
- Bijlage 14: Opdrachten docenten academiejaar 2020/2021
- Bijlage 15: Toelichting financieel plan
- Bijlage 16: Didactisch concept EhB SPE3
- Bijlage 17: Matrix toetsbeleid
- Bijlage 18: Toetsbeleid educatieve master AK
- Bijlage 19: EHBO kwaliteitscriteria voor evaluaties
- Bijlage 20: Stage, kwaliteitsbewaking en beoordeling
- Bijlage 21: Masterproef, begeleiding en beoordelingscriteria
- Bijlage 22: Schematisch curriculumoverzicht
- Bijlage 23: Matrix theoretische evaluatie-werkvormen
- Bijlage 24: Leerresultatenmatrix educatieve master: TOETSING
- Bijlage 25: EHBO-leidraad peer-evaluatie en peer-feedback
- Bijlage 26: Leerresultatenmatrix educatieve master: FUNCTIE
- Bijlage 27: Onderwijs- en examenregeling
- Bijlage 28: Programma toetsbeleid topic: DASARTS Methode
- Bijlage 29: Checklist kwaliteitscriteria kennisvaardigheden
- Bijlage 30: Checklist kwaliteitscriteria competentiegerichte evaluaties
- Bijlage 31: EHBO-leidraad permanente evaluaties
- Bijlage 32: Conferentie teaching and researching cinematography; programma
- Bijlage 33: KCB SLO Midterm review
- Bijlage 34: Schematisch programmaoverzicht
- Bijlage 35 t/m 38: Functieprofielen
- Bijlage 39: Kwaliteitszorg

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten van Erasmushogeschool Brussel.

